

HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE GÜNCEL KONU VE ARAŞTIRMALAR

Editörler

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Doç. Dr. Tuncay CANBULAT

Doç. Dr. Fatih Mutlu ÖZBİLEN

...Geleceğin Fikirleri...

HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE GÜNCEL KONU VE ARAŞTIRMALAR

Editörler:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Doç. Dr. Tuncay CANBULAT
Doç. Dr. Fatih Mutlu ÖZBİLEN

Yazarlar:

Alper AYTAÇ - Ayşe Nihan ZENGİN - Baran BİNDİK - Behsat SAVAŞ
Ceyhan Bekir CAN - Ceren ŞENTÜRK - Cenk YOLDAŞ - Demet ÖZTEPE - Elif İLHAN ŞİMŞİR
Fatih Mutlu ÖZBİLEN - Fuat YILMAZ - Görkem AVCI - Gökhan GÜNAY - Gürsel KAYA
İbrahim Hakkı TEZCİ - Kamil Ersin ARAÇ - Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN - Özlem APAK TEZCAN
Perihan ŞARA HÜRİSOY - Resul AYDOĞAN - Sait Burak YILMAZ - Salih Zeki GENÇ - Seda ÇARIKÇI
Tolga TOPÇUBAŞI - Tuncay CANBULAT

ISBN: 978-625-95308-2-6

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Abdulkadir EMİROĞLU

Baskı: Ankara | Aralık, 2024

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizeteki yayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA,

Tel.: 0 (312) 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE GÜNCEL KONU VE ARAŞTIRMALAR

Editörler

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Doç. Dr. Tuncay CANBULAT
Doç. Dr. Fatih Mutlu ÖZBİLEN

Yazarlar

Alper AYTAÇ
Ayşe Nihan ZENGİN
Baran BİNDAK
Behsat SAVAŞ
Ceyhun Bekir CAN
Ceren ŞENTÜRK
Cenk YOLDAŞ
Demet ÖZTEPE
Elif İLHAN ŞİMŞİR
Fatih Mutlu ÖZBİLEN
Fuat YILMAZ
Görkem AVCI
Gökhan GÜNAY
Gürsel KAYA
İbrahim Hakkı TEZCİ
Kamil Ersin ARAÇ
Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN
Özlem APAK TEZCAN
Perihan ŞARA HÜRSOY
Resul AYDOĞAN
Sait Burak YILMAZ
Salih Zeki GENÇ
Seda ÇARIKÇI
Tolga TOPÇUBAŞI
Tuncay CANBULAT

Bölümler ve Yazarlar

- Editörler**
Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Tuncay CANBULAT, Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Fatih Mutlu ÖZBİLEN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- 1. Bölüm**
Hayat Bilgisi Dersinin Dünü ve Bugünü
Gökhan GÜNAY, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID ID: 0000-0002-1430-9186
Fatih Mutlu ÖZBİLEN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ORCID ID: 0000-0003-3187-0028
Salih Zeki GENÇ, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ORCID ID: 0000-0002-6839-8284
- 2. Bölüm**
Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programlarının Felsefi Temelleri
Alper AYTAÇ, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID ID: 0000-0002-5087-8482
- 3. Bölüm**
Hayat Bilgisi Dersinin Öğretiminde Etkili Olan Bilim İnsanları
Gürsel KAYA, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID ID: 0000-0001-5060-0053
Tuncay CANBULAT, Dokuz Eylül Üniversitesi
ORCID ID: 0000-0001-6616-1948
- 4. Bölüm**
Hayatın Bilgisini Sınıfa Taşımak: Hayat Bilgisi Dersinde 2024 Öğretim Programı Bağlamında İçeriğin Belirlenmesi
Kamil Ersin ARAÇ, Boğaziçi Üniversitesi Okulları
ORCID ID: 0000-0002-8194-7938
Fuat YILMAZ, İstek Vakfı Okulları
ORCID ID: 0009-0000-5315-2145
- 5. Bölüm**
Hayat Bilgisi Dersinde Beceriler
Özlem APAK TEZCAN, Kocaeli Üniversitesi
ORCID ID: 0000-0003-4702-9639
Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
ORCID ID: 0000-0003-2062-5430
Demet ÖZTEPE, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID ID: 0000-0001-9637-0580
- 6. Bölüm**
Hayat Bilgisi Dersinde Üst Düzey Düşünme Becerileri
Cenk YOLDAŞ, Celal Bayar Üniversitesi
ORCID ID: 0000-0003-2519-4959

- 7. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersinde Değerler**
Fatih Mutlu ÖZBİLEN, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-3187-0028
Gökhan GÜNAY, *Milli Eğitim Bakanlığı*
ORCID ID: 0000-0002-1430-9186
- 8. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersinde Teknoloji Kullanımı**
Tolga TOPÇUBAŞI, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-6616-1948
Fuat Yılmaz, *İstek Vakfı Okulları*
ORCID ID: 0009-0000-5315-2145
- 9. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersinde Çocuk Hakları**
Seda ÇARIKÇI, *Milli Eğitim Bakanlığı*
ORCID ID: 0000-0001-6494-3612
- 10. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersinde Atatürk ve Atatürkçülük Konuları**
Gökhan GÜNAY, *Milli Eğitim Bakanlığı*
ORCID ID: 0000-0002-1430-9186
Sait Burak YILMAZ, *Kafkas Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-2916-0855
- 11. Bölüm** **Hayatın Bilgisini Okulun Dışına Taşımak: Hayat Bilgisi Dersinde Okul Dışı Öğrenme Nasıl Olmalı?**
Görkem AVCI, *Bartın Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-4489-1613
- 12. Bölüm** **Sanat Yoluyla Hayat Bilgisi Dersinde Beceri Öğretimi ve Etkinlik Örnekleri**
Ayşe Nihan ZENGİN, *İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa*
ORCID ID: 0000-0002-5878-5109
Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN, *İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa*
ORCID ID: 0000-0003-2062-5430
- 13. Bölüm** **Hayat Bilgisi Derslerinde Oyun**
Tolga TOPÇUBAŞI, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-6616-1948
Resul AYDOĞAN, *Funly Games Mobil Oyun Kurucusu*
ORCID ID: 0000-0002-8425-2402
Baran BİNDAK, *Funly Games İçerik Geliştiricisi*
ORCID ID: 0009-0004-2658-4638

Bölümler ve Yazarlar

- 14. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersinde Kapsayıcı Eğitim Uygulamaları**
Ceren ŞENTÜRK, *Milli Eğitim Bakanlığı*
ORCID ID: 0000-0002-2231-2705
Behsat SAVAŞ, *Dokuz Eylül Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-3164-9745
- 15. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersinde 5E Modelinin Kullanımı**
Perihan ŞARA HÜRSOY, *Uşak Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-7191-2582
Ceyhun Bekir CAN, *Uşak Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-6051-1262
- 16. Bölüm** **Çocuk Kitaplarını Hayat Bilgisi Dersine Eklelemek**
Elif İLHAN ŞİMŞİR, *Dokuz Eylül Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-5716-2743
Tuncay CANBULAT, *Dokuz Eylül Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-6616-1948
- 17. Bölüm** **Türkiye ve Almanya Hayat Bilgisi Öğretim Programları
ve Ders Kitaplarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**
Tuncay CANBULAT, *Dokuz Eylül Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-6616-1948
Ceren ŞENTÜRK, *Milli Eğitim Bakanlığı*
ORCID ID: 0000-0002-2231-2705
- 18. Bölüm** **Hayat Bilgisi Dersinde Ölçme ve Değerlendirme**
İbrahim Hakkı TEZCİ, *Akdeniz Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-0273-8853

ÖN SÖZ

Sevgili Okuyucular,

İçerisinde bulunduğumuz çağ, bilgiye erişimin çok hızlı olduğu, çeşitli bilgi kaynaklarının bulunduğu ancak bir yandan da ulaşılan bilgilerin doğruluk ve güncelliği hakkında sürekli sorgulamamızın gerektiği bir dönemdir. Eğitim alanında günlük yaşamda karşılaşılan çeşitli konuların anlaşılması ve ortaya çıkan problemlerin çözümünde Hayat Bilgisi dersinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Hem bireysel hem de toplumsal açıdan farkındalık kazanan öğrencilerin toplumsallaşmalarında ve ileriki yaşamlarını doğru bir şekilde yönetebilmelerinde de bu dersin önemi büyüktür. İlkokul 1. sınıftan itibaren çocuklarımıza sunulan bu ders ile onların zihinlerinin doğru davranışlar, güvenilir bilgiler ve bilimsel düşünme becerileri ile donatılması gerekmektedir.

“Hayat Bilgisi Dersinde Güncel Konu ve Araştırmalar” adlı bu kitap Hayat Bilgisi Dersi'nin tarihsel süreci, öğretim programları, bu alandaki önemli bilim insanları, beceri öğretimi, üst düzey düşünme becerilerinin elde edilmesi, değer öğretimi, çocuk hakları, bu derste Atatürkçülük konularına nasıl yer verildiği, bu konuların teknoloji ile nasıl ilişkilendirildiği ve Hayat Bilgisi ile ilgili yapılmış güncel araştırmalar gibi birçok önemli başlığa yer vermektedir. Özellikle Millî Eğitim Bakanlığı'nın Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlamış olduğu 2024 Hayat Bilgisi Öğretim Programı'nın hemen her bölümde kapsamlı değerlendirmesi de bu kitabı önemli kılmaktadır. Eğitimcilerin, öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve konuya ilgisi olan herkesin faydalanabileceği bu kitap, alandaki güncel bilgilerin incelenip derlendiği ve sentezlendiği anlaşılır ve kapsamlı bir eser niteliği taşımaktadır. Kendini tanıyan, bireysel ve toplumsal değerlere önem veren, kişisel gelişiminin farkında olan ve sosyal çevrelerinde bilinçli olan bireyler ülkenin geleceğinin inşasında önemli yer tutacaklardır. Kitap, bu nitelikli bireylerin yetiştirilmesinde gerekli olan doğru ve güvenilir bilgilerin titizlikle ele alındığı bölümlerle tamamlanmıştır.

Bu kıymetli eseri elinize aldığınızda ve okumaya başladığınızda ilk sayfasından son sayfasına kadar sizlere rehberlik edecek ve belki de bildiklerinizi tekrar sizlere hatırlatarak pekiştirmenizi sağlayacak hatta Hayat Bilgisi üzerine yürütülmüş güncel araştırmalar ve bu araştırmaların sonuçları ile sizleri hiç sorulmamış keşfedilmeye hazır sorular sormanıza yönlendirecek bir yolculuğa çıkacağınızı ümit ediyoruz.

Hayat Bilgisi Dersi'ni sadece bir ders olarak değil, yaşamı anlamlandırmanın bir aracı olarak görmenin gerekliliğinden hareketle bu kitabı hazırlayan tüm yazarlar olarak sizlere keyifli ve verimli bir okuma deneyimi diliyoruz. Değişen dünyaya ayak uydurabilen bilinçli ve sağlam karakterli bireyler yetiştirebilmek ümidiyle.

Sevgi ve saygılarımızla,

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Doç. Dr. Tuncay CANBULAT
Doç. Dr. Fatih Mutlu ÖZBİLEN

Editörler

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

Hayat Bilgisi Dersinin Dünü ve Bugünü.....1

Gökhan GÜNAY
Fatih Mutlu ÖZBİLEN
Salih Zeki GENÇ

BÖLÜM 2

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programlarının Felsefi Temelleri.....41

Alper AYTAÇ

BÖLÜM 3

Hayat Bilgisi Dersinin Öğretiminde Etkili Olan Bilim İnsanları.....57

Gürsel KAYA
Tuncay CANBULAT

BÖLÜM 4

Hayatın Bilgisini Sınıfa Taşımak: Hayat Bilgisi Dersinde 2024 Öğretim Programı
Bağlamında İçeriğin Belirlenmesi.....81

Kamil Ersin ARAÇ
Fuat YILMAZ

BÖLÜM 5

Hayat Bilgisi Dersinde Beceriler.....103

Özlem APAK TEZCAN
Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN
Demet ÖZTEPE

BÖLÜM 6

Hayat Bilgisi Dersinde Üst Düzey Düşünme Becerileri.....137

Cenk YOLDAŞ

BÖLÜM 7

Hayat Bilgisi Dersinde Değerler.....171

*Fatih Mutlu ÖZBİLEN
Gökhan GÜNAY*

BÖLÜM 8

Hayat Bilgisi Dersinde Teknoloji Kullanımı.....203

*Tolga TOPÇUBAŞI
Fuat YILMAZ*

BÖLÜM 9

Hayat Bilgisi Dersinde Çocuk Hakları.....241

Seda ÇARIKÇI

BÖLÜM 10

Hayat Bilgisi Dersinde Atatürk ve Atatürkçülük Konuları.....275

*Gökhan GÜNAY
Sait Burak YILMAZ*

BÖLÜM 11

Hayatın Bilgisini Okulun Dışına Taşımak: Hayat Bilgisi Dersinde Okul Dışı
Öğrenme Nasıl Olmalı?.....303

Görkem AVCI

BÖLÜM 12

Sanat Yoluyla Hayat Bilgisi Dersinde Beceri Öğretimi ve Etkinlik Örnekleri.....333

*Ayşe Nihan ZENGİN
Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN*

BÖLÜM 13

Hayat Bilgisi Derslerinde Oyun.....371

*Tolga TOPÇUBAŞI
Resul AYDOĞAN
Baran BİNDAK*

BÖLÜM 14
Hayat Bilgisi Dersinde Kapsayıcı Eğitim Uygulamaları.....393

Ceren ŞENTÜRK
Behsat SAVAŞ

BÖLÜM 15
Hayat Bilgisi Dersinde 5E Modelinin Kullanımı.....417

Perihan ŞARA HÜRSOY
Ceyhun Bekir CAN

BÖLÜM 16
Çocuk Kitaplarını Hayat Bilgisi Dersine Eklelemek.....441

Elif İLHAN ŞİMŞİR
Tuncay CANBULAT

BÖLÜM 17
Türkiye ve Almanya Hayat Bilgisi Öğretim Programları ve Ders Kitaplarının
Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi.....467

Tuncay CANBULAT
Ceren ŞENTÜRK

BÖLÜM 18
Hayat Bilgisi Dersinde Ölçme ve Değerlendirme.....497

İbrahim Hakkı TEZCİ

ÖZ GEÇMİŞLER.....545